

Januar 2015
19. årgang nr. 1

Nyt fra Museumsforeningen

Hvem gætter fotografiet? Her ses et af Hørsholm Egns Museums lokalarkivs mange gamle fotos. Hvad er det? Svaret får du inde i bladet.

Nyt fra Museumsforeningen
Udgivet af Museumsforeningen for Hørsholm
og Omegn.

Redaktion: Steen Fich Andersen (ansvarshavende) og Lona Dencker Brockmann.

Tryk: Ilsted Tryk.

Oplag: 800.

Deadline for indlæg til næste nummer:

23. februar 2015. Indlæg sendes til
Jens Th. Hansen – jth@hansen.mail.dk.

Arrangementsgruppen:

Arrangementer@museums-foreningen.dk

Annoncer: Jens Th. Hansen,

jth@hansen.mail.dk

Medlemsbladet udkommer 3 gange årligt i
januar, april og august.

Bladet kan tillige læses af medlemmerne på

www.museums-foreningen.dk

Museumsforeningen for

Hørsholm og Omegn

Postadresse: Sdr. Jagtvej 2-4,
2970 Hørsholm.

www.museums-foreningen.dk

Bestyrelse: Jens Th. Hansen (formand), Lone
Puge (næstformand), Poul Væver (kasserer),
Erling Olsen, Peter Brandi, Thorkild Gruelund
samt Steen Fich Andersen (redaktør). Supple-
anter: Ruth Hallander og Birgit Raagaard.

Medlemskab:

Via www.museums-foreningen.dk eller ved

telefonisk henvendelse til Hørsholm Egns

Museum i kontortiden (hverdag kl. 9-15).

Årskontingent (2015): 270,- kr. pr. husstand
og 220,- kr. for pensionisthusstand.

Da vi ikke længere modtager adresseændringer
fra Post Danmark, er det vigtigt, at du selv
melder adresseændring til Museumsforenin-
gen, Sdr. Jagtvej 2-4, 2970 Hørsholm – eller
via hjemmesiden ved at gå ind under fanebladet
”For medlemmer.” Herefter skriver du din
e-mail og kodeord og er nu klar til at ændre
dine oplysninger. Husk at trykke GEM.

Bank: Danske Bank, Reg.nr. 1551 16599433.

Hørsholm Egns Museum, Sdr. Jagtvej 2-4,
2970 Hørsholm.

www.hoersholmmuseum.dk

Udstillinger: Tirsdag – søndag kl. 13-16.

Gratis adgang.

Lokalarkivet: Tirsdag kl. 10-12, onsdag kl.

13-17 samt efter aftale.

Kontortid: Hverdage kl. 9-15.

Telefon: 45 86 07 11.

*Med mindre andet fremgår, er eftertryk af bla-
dets artikler tilladt med tydelig kildehenvisning.*

Indhold

Kære læsere	side 3
Ny barberstue i Hørsholm (1882)	side 3
Skoleskift: fra Rungsted til Hørsholm	side 8
Nyt fra museet	side 9
Nyt fra museets arbejdsmark	side 11
Husk ...	side 13
Foråret 2015	side 13
Efteråret 2015	side 15
Kommende arrangementer	side 16

Svar på gættekonkurrencen:

Forsiden af Nyt fra Museumsforeningen bringes sædvanligvis et af Hørsholm Lokalarkivets mange gamle fotos.

Vi tager imidlertid løbende fotos af Hørsholm motiver. Her ses således et foto af Gl. Hovedgade i Hørsholm taget fra syd. Grunden, til at vi bringer dette foto er, at Kulturstyrelsen overvejer at ophæve fredningen af nr.9 og 11, som ses længst væk i fotoet, helt til højre. Når vi ikke nøjes med at bringe et foto af disse to bygninger, skyldes det, at deres historiske værdi hænger sammen med, at de ligger sammen med en række andre fredede bygninger (nr. 3,5 og 7) på vest siden af Gl Hovedgade, der dermed kan bruges til at illustrere miljøet i en lille by fra cirka år 1800.

Foto: Leon Gyldmark, 2014.

Kære læsere

Museumsforeningen ønsker alle medlemmer godt nytår og på glædeligt gensyn til vore kommende arrangementer i 2015.

Kære læsere! Redaktionen er konstant på jagt efter gode lokale fortællinger om livet i Hørsholm og omegn. Skulle nogen have lyst og viden til at berige vore læsere med oplevelser fra en svunden tid – må I ikke tøve med at kontakte os i redaktionen. Hilsen redaktionen: Lona og Steen.

Ny barberstue i Hørsholm (1882)

Af Lene Bruunsgaard og Elisabeth Just Møller

Nedennævnte annonce var at læse i Frederiksborg Amts Tidende den 9. december 1882.

”Undertegnede aabner Lørdagen den 9de December førstk. en Barbeer- og Frisørstue i Hr. Skrædermester Pedersens Ejendom i Hørsholm og anbefaler samme til et æret Publikum, haabende i enhver Henseende at kunde tilfredsstille Enhvers billige Fordringer”.

Ærbødigst Th. Clausen

Annoncen er interessant, fordi den bringer os over i historien om frisørmester Mogens Clausen.

Mogens Clausen, der er 89 år (født i 1925), er 3. generation af barberslægten Clausen i Hørsholm. Den første barberstue blev indrettet i kælderens til ejendommen Hovedgaden 41, hvor der dengang lå en høj stentrappe ud mod Hovedgaden. Her startede hans farfar, Thorvald Clausen under beskedne former, men fik snart en stor og trofast kundekreds blandt Hørsholms forretningsfolk og håndværksmestre. Et bevis på farfarens anseelse var, at han i 1899 var med til den stiftende generalforsamling i Haandværkerforeningen for Hørsholm og Omegn, hvor han blev valgt til kasserer for perioden 1899 – 1904. Senere flyttede Thorvald Clausens barbersalon til hjørnet af Hovedgaden og Lillegade i Mørcks ejendom.

Hovedgaden 41 med den høje trappe. Det tidligere ting- og arresthus for Hørsholm Distrikt. Opført 1925, vaskeri i kælderen, skrædderi i den høje stue. Datering 1916.

Foto: Museum Nordsjælland, Hørsholm.

Omkring 1915 gik Mogens Clausens far, Thor Clausen, ind i forretningen som udlært svend. I 1918 flyttede barbersalonen ind i det nyopførte rådhus. Efter Thorvald Clausens død i 1938 videreførte Thor Clausen forretningen. På dette tidspunkt var Mogens Clausen så småt begyndt at hjælpe til i salonen. I 1940 kom Mogens Clausen i lære hos sin far og blev udlært i 1944 og fortsatte i salonen, kun afbrudt af militærtjenesten i Søværnet 1946-47.

*Kilde: Ugebladet – 2. december 1982.
Billede: Barbersalonen i 1936.*

Kunderne kom den gang lige ind fra gaden og ventede til det blev deres tur. Begrebet tidsbestilling fandtes med andre ord ikke. Ventetiden blev fordrevet med læsning af dagens aviser eller Billedbladet, Hjemmet og Tidens Kvinder. Når man fik plads i frisørstolen, foregik mange fortrolige samtaler mellem kunden og frisøren. Kundekredsen var fortsat byens forretningsfolk og håndværkere, men også de ansatte i forretningerne og byens industri-virksomheder var kunder.

Helt frem til 1959 havde salonen også kunder på det daværende Usseø Sygehus, hvor Mogens Clausen klippede og barberede patienterne fra kl. 5 om morgenen hver anden dag. Salonens åbningstider var i det hele taget noget anderledes end nu om stunder. Mandag til torsdag til kl. 18, om fredagen var der åbent til kl. 19 og om lørdagen helt frem til kl. 21.

I 1965 flyttede salonen til Hovedgaden 28, 1. sal (oven over den nuværende herrebutik Daniel). Et par år før 1965 overtog Mogens Clausen salonen efter sin far, Thor Clausen, som døde i 1972. Mogens Clausen lukkede salonen i 1992, var lige fyldt 68 år og overgik til et aktivt pensionistliv.

Frisørmester Mogens Clausen hjalp til med at sæbe kunderne ind før barberingen. Han ses i forgrunden, hvor det er den navnkundige "Vand-Hansen", der sad i stolen.

*Bagved hans far, Thor Clausen, der klippede sin yngste søn, Torben Clausen. Bagerst forretningens grundlægger, Thorvald Clausen, der som kunde i stolen har skomagermester Hans Jørgensen, der populært blev kaldet "Pløk-Hans".
Foto: Ugebladet.*

Mogens Clausen fortæller om sin barndom og ungdom

Mogens Clausen blev født i 1925 i Hovedgaden 9 i Hørsholm (Solbjergs ejendom) nord for Postholdergården. Mogens Clausens far hed Thor, og moderen hed Margrethe (født Bjerg). Mogens Clausens mor var født på Langeland, hvor hendes far Mads Bjerg havde en mølle i Tryggelev. Familien på Langeland var stor – 3-4 piger og 2 drenge, men de er væk alle sammen, og Mogens Clausen husker ikke, om der skulle være eventuelle efterkommere.

Mogens Clausen fortæller, at vingen på

Tryggelev Mølle på et tidspunkt faldt af. Da det formentlig var meget dyrt at få en ny vinge, tog Mogens Clausens bedsteforældre fra Langeland det store skridt at flytte til Ravnsborggade 10 i København. Her boede de i en lejlighed på 4. sal over for Nørrebro Teater. Flytningen fra Langeland til København skete omkring 1930'erne, hvor bedsteforældrene på det tidspunkt var pensionister.

Mogens Clausens far, Thor, blev født i Hørsholm, hvor farfar og farmor boede på Kammerrådensvej (kaldet kammeratens vej). Mogens Clausen mener ikke, at de boede andre steder.

Forældrene kendte frk. Hasfeldt, der havde boghandel nord for smedjen (boghandlen var for øvrigt byens første lejbibliotek). Blandt naboerne til Mogens Clausens forældre var malermester Mathiesen

og et autoværksted tilhørende Holger Nielsen, søn af partivaremanden Nielsen (kludehandleren). En anden på vejen var smed "Buller" – Mogens Clausen ved ikke hvorfra øgenavnet "Buller" stammer (men man kan have sine anelser...), smedjens bror hed "Styr" og var gartner på Arboretet i mange år. Om smedjebutikken husker Mogens Clausen, at hestene, der skulle sko, rendte løbsk ned ad vejen mod tømrerhandlen.

Om skoletiden har Mogens Clausen desværre ingen gode minder. Skolen betegner Mogens Clausen som en slaveanstalt. Overlærer Mørck opdagede på et tidspunkt, at Mogens Clausen sad med en kammerat på en bænk i Slotshaven og røg, og det blev meget kraftigt bemærket af overlærer Mørck. Overlærer Mørck boede for øvrigt ved Rådhuset i en fin herskabslejlighed – Mogens Clausen

*Gl. Hovedgade 3, Hasfeldts Boghandel.
Ca. 1930. Foto: Museum Nordsjælland, Hørsholm.*

Faktaboks: Lejbiblioteker; bogudlån mod betaling pr. bog eller i abonnement; danske lejbiblioteker kendes fra 1750'erne, ofte drevet af boghandlerne. Mens læseselskaber ofte var forbeholdt mænd, stod lejbibliotekerne åbne

for alle. Deres antal og bogbestand voksede, indtil de blev overhalet af folkebibliotekernes udlån i årene omkring 1900.

Kilde: Den store danske Gyldendals åbne encyklopædi.

konstaterer tørt, at lejlighederne der var billige, og at der var rift om dem.

I den tidlige ungdom legede Mogens Clausen med chauffør Werner Rasmussen og Palle. Apoteker Scheel havde 3 børn, deriblandt Kirsten, gift Beck, men det var ikke børn, som Mogens Clausen legede med. Senere i ungdomstiden kom Mogens Clausen på pensionatet, der lå i Landmandsbankens tidligere ejendom. Pensionatet var ejet af Mogensens, der passede benzintanken uden for apoteket. Mogensens kone stod for køkkenet, der bespiste omkring 25 pensionærer, der dog ikke boede på pensionatet. Mogens Clausen mindes mange aftener på pensionatet, hvor man spillede whist og mausel, inden man gik hver til sit og hjem at sove.

Barbersalonen

Mogens Clausen var i lære hos sin far i 4 år. På det tidspunkt lå barbersalonen i rådhusbygningen. Faderen vidste, at barbersalonen ikke kunne blive liggende i rådhusbygningen til evig tid, da man manglede plads på rådhuset. Borgmesteren hed på det tidspunkt Esbensen. Mogens Clausen gør opmærksom på, at der faktisk ikke var udfærdiget en decideret lejekontrakt, da barbersalonen jo havde ligget i det gamle hus allerede før det blev rådhus.

Vi er nu fremme ved erindringer om tiden i barbersalonen. Mange kunder var fra Rådhuset og var kommunalpolitikere. Mogens Clausen lægger ikke skjul på, at ikke alle var af samme politiske observans som ham selv, men i det store og hele var der en behagelig stemning i salonen. En enkelt episode har dog bundfæstet sig i Mogens Clausens erindringer. Landinspektør Hjalmar Larsen kom

hver dag for at blive barberet af Mogens Clausens far. Hjalmar Larsen blev også kaldt ”Hanan”. Hjalmar Larsen kom til at diskutere politik med Mogens Clausens far, som var meget radikal, ligesom farfaren også havde været. Og Hjalmar Larsen var meget konservativ. Mogens Clausens far siger så til Hjalmar Larsen under en diskussion, ”at hvis De siger sådan noget, er De jo en idiot”. Hjalmar Larsen vedblev at være kunde i barbersalonen trods meningsudvekslingen!

Nogle kom dagligt for at blive barberet, andre kom hver anden dag eller hver tredje. Man vidste, hvornår de forskellige kom – næsten på klokkeslæt – der var ingen tidsbestilling. Ofte sad 7 til 8 og ventede til det blev deres tur. Man havde tid til at vente den gang. Kunderne var også købmand Toft og cigarhandler Meibom.

I 19 år var Usserød Sygehus kunde i salonen. Forstået på den måde, at Mogens Clausen eller faren gik ned på sygehuset om morgenen. Man skulle begynde kl. 5, hvor patienterne blev vækket, men Mogens Clausen var der ofte først kl. 6, måske halv seks. Mogens Clausen fortæller, at han selv har barberet to lig – far flere – og at prisen for en barbering af et lig var 10 kr. En levende patient fik man 35 øre for pr. barbering. Mogens Clausen erindrer imidlertid, at han aldrig opnåede den fastsatte pris på 10 kr. pr. lig, men at han nok snarere fik 2 kr. Jobbet på Usserød Sygehus holdt dog op på et tidspunkt, da den elektriske barbermaskine gjorde sit indtog.

Fritiden

I sin fritid gik Mogens Clausen på lystfiskeri. En bestemt episode står lyslevende i erindringen. Nemlig den gang, hvor

Mogens Clausen fangede en gedde på 26 pund, som han gik over til Eilersen i fiskeforretningen for at sælge. Fiskehandler Eilersen tilbød 2 kr. for gedden og oplyste, at den såmænd blot ville kunne sælges som katteføde. Nogen tid efter dukkede fiskerhandler Eilersen imidlertid op i barbersalonen og fortalte, at gedden var blevet solgt til et ”dumt kvindfolk” som Eilersen sagde, mens han grinede. Men prisen fik Mogens Clausen ikke oplyst. Fiskehandler Eilersen havde for øvrigt en sød datter, der hed Gurli. Privat flyttede Eilersen til Rungsted, hvor konen havde forretning. Fru Eilersen var en meget venlig dame – lidt for rund måske, men hun var meget afholdt.

Mogens Clausen solgte også krebs til Eilersen – det var der flere penge i end salg af gedder. Det bedste var dog, når P.H. bestilte krebs. P.H., der boede i Usserød, var fast aftager og kunne spise krebs altid. P.H. kom af og til i salonen. En gang aftog P.H. 100 krebs, der skulle bruges ved en større fest en lørdag. Mogens Clausen kan ikke huske, hvor meget han fik for krebsene – men der var penge i det, siger han med et glimt i øjet. Mogens Clausen tilføjer dog, at krebs aldrig har været hans livret, hvorimod faren godt kunne lide krebs.

Mogens Clausen fortæller, at han livet igennem – og stadig væk – kun har drukket øl – aldrig stærk spiritus. Mogens Clausen mindes også, at man tog til Usserød Bryggeri og afleverede sine nedfaldsæbler, der blev lavet til most. Usserød Bryggeris brygger hed Christensen og boede på Kohavealle over for menighedshuset.

Under beretningen om krebsefiskeriet tænker Mogens Clausen på, om der mon

stadig kan fanges krebs i Hørsholm. Da Mogens Clausen fangede krebs, var det som oftest kl. 4 om morgenen. Et af de foretrukne steder var Dronningedammen, men der blev også fisket fra Blårenden ved Den militære Klædefabrik samt Pugemosen.

*Mogens Clausen,
Søværnet, 1946.
Foto: Privat*

Om Pugemosen beretter Mogens Clausen, at der lå skydebaner, og at skydebrødrene skød ud over søen fra deres skure.

Voksenliv og ægteskab

Mogens Clausen blev gift i 1955 efter at have været forlovet i 7 år fra 1947 – 1954 med Erna (født Mønster). Mogens Clausens kone, Erna, stammede fra Djursland og voksede op blandt 12 søskende (6 piger (heraf Erna) og 6 drenge), Erna var den ældste pige og kom til Hørsholm for at tjene i huset hos en familie på Højdevang.

Erna og Mogens blev borgerligt viet på Hørsholm Rådhus ved giftefoged Sparvohn. Derefter tog brudeparret hjem til Mogens Clausens forældre, hvor der var frokost. Bryllupsrejse var der ikke noget af – i stedet kunne det nygifte par glæde sig over, at en helt nybygget lejlighed på Ellevej stod klar til indflytning. Her boede Erna og Mogens i 7 år, inden de købte huset på Valmuevej for 170.000 kr. Mogens Clausen fortæller også, at han sammen med sine forældre gennem 10 år havde en grund på Møllevænget, hvorpå man dyrkede grønsager. Grunden blev

købt til godt 15.000 kr. og var på 1.576 kvadratmeter med et træhus beliggende på den. Mogens Clausen fortæller videre, at grunden blev solgt i halvtresserne til Turi ”Sule” Jensens svigersøn, Vagner Pind fra Karlebo for 120.000 kr.

I dag

Mogens Clausen bor stadig på Valmuevej i sit dejlige hus. Erna og Mogens fik aldrig børn, men havde den lykke at få lov til at tage sig meget af nogle nabobørn, som Mogens stadig har kontakt til.

Skoleskift: Fra Rungsted til Hørsholm

Af Niels Bekkevold

Min skoletid på Rungsted skole strækker sig fra 1954 – 59. Altså næsten fra skolens grundlæggelse. Herlige år med mange gode minder. Med mange gode, kreative og musikalske, men ”ældgamle” lærere, hvor flere sikkert dårlig har været fyldt 30 år.

Men Rungsted skole var kun en lille skole med 5 årgange. Så ved 6. klasse måtte vi alle se i øjnene, at der skulle ske et skift. Et ret stort skift: Fra det lille trygge miljø i Rungsted til den – synes vi – meget store skole i Hørsholm. For slet ikke at tale om den meget meget lange

Konen Erna gik desværre bort for nogle år siden, men Mogens Clausen klarer sig tilfredsstillende og går sin daglige tur til Hørsholm Midtpunkt. Mogens Clausen laver ikke længere mad til sig selv, men får det udefra. Mogens Clausen nyder dertil sin daglige øl og at ryge en cigaret. Adspurgt, om Mogens Clausen kunne have tænkt sig en anden professionel tilværelse end barber, er svaret nej – men måske dog meteorolog – ”for det har altid interesseret mig”.

skolevej. Det var forfærdeligt at tænke på os små på cykel den lange vej til Hørsholm skole gennem regn, sne, slud og blæst. For slet ikke at tale om at vi skulle overvinde ”Åsens bakke” fra Pennehave til Hørsholm. Grusomt om morgenen, når det gik langsomt opad. Men herligt, når vi skulle hjem igen – det gik bare altid så hurtigt.

Det var selvfølgelig ikke noget, der optog os hver dag, men med stigende intensitet i skoleårets løb.

A og B(eck)

Men det var ikke kun fysisk, der skulle ske store ændringer. Ved overgangen fra 5. til 6. klasse skulle eleverne deles i et A-hold og et B-hold, hvor B-holdet var det mest eftertragtede. ”B” dækkede nemlig over det for de fleste (i hvert fald forældre) eftertragtede ”Boglig” linie. Mens ”A” betød ”Almen” linie.

I det meget gymnasiefikserede Rungsted blev der lagt megen vægt på, om man kom i boglig linie, for det var vejen til Rungsted Statsskole. Mens forældrene

gik meget op i A og B, havde vi elever meget alvorligere ting at tænke over. Der var nemlig rygter om, at Hørsholm skole husede en overlærer Beck, der om ikke spiste eleverne så i det mindste udførte en form for tortur.

Heldigvis optog det almindelige skolearbejde langt det meste af tiden, skoleåret går, og så lige pludselig sommerferie. A- og B-holdene er dannet, og der forestår en lang sommerferie, hvor cyklerne kan klargøres til de kommende strabadser.

Og hvordan gik det så?

Ja, cykelturene kunne være strenge – især om morgenen. Men så kunne jeg jo af og til ”snyde” med en bus. Til mine forældres store glæde kom jeg på B-holdet. Jeg fik ikke selv den berygtede overlærer Beck i nogen fag, men skolens socialdemokratiske inspektør Georg Svendsen som klasselærer. I begyndelsen var vi lidt

betuttede ved at få skolens inspektør som klasselærer. Men det skulle vise sig at være en fordel, da det åbenbart gav en vis beskyttelse mod de øvrige lærere.

Jeg selv blev af en eller anden grund hurtigt en slags yndlingselev, der blev betroet at hente øl hos købmanden lige over for skolen. Det skete ikke så sjældent. Overlærer Beck fik jeg et fint forhold til og vi fik et fælles projekt med at holde tegnesalen i orden. Selvom de daglige cykelture kunne være plagsomme, så havde Hørsholm skole én stor fordel. Der var ikke langt til Ridebanen, hvor ”onkel Viggo” havde sin pølsevogn. Han fik mange besøge. Der gik mange år, før Rungsted fik sin egen pølsevogn.

Efter 2 år på Hørsholm skole, var der igen skoleskift på programmet for mig. Denne gang til Rungsted Statsskoles realafdeling med efterfølgende gymnasium.

Nyt fra museet

Lokalhistorie i Lilletrommen

Af Lisbet Hein, ledende museumsinspektør Hørsholm Egns Museum

Hørsholm Bibliotek og Museum Nordsjælland er gået sammen om en serie foredrag, der dækker den lokale historie fra 1500-tallet til 1900-tallet. Hver gang er det museumsinspektør Lisbet Hein, der fortæller ud fra gode billeder fra det gamle Hørsholm.

- Foredragene holdes i Lilletrommen – salen ved Hørsholm Bibliotek, Bibliotekstorvet 1, 2970 Hørsholm.
- Det foregår fire tirsdage: 27. januar, 3., 10. og 24. februar 2015, hver gang kl. 11.00 – ca. 12.15

Der er gratis adgang, og ingen tilmelding.

Kongernes Nordsjælland dronningernes Hørsholm tirsdag, den 27. januar kl. 11.00

Efter reformationen i 1536 satte kongemagten sig tungt på Nordsjælland, og det meste af jorden var krongods i de næste 250 år. Hørsholmegnens havde dog sin egen specielle historie, for i lange perioder var det landets dronning – og ikke kongen – der ejede både gods og slot. Vi skal høre om Hørsholms dronninger – og deres undersåtter.

Hirschholm Slot - glans og skandale tirsdag, den 3. februar kl. 11.00

Det er mere end 200 år siden, at Hirschholm Slot blev revet ned. Men historien om det prægtige slot huskes stadig – ikke mindst fordi det var rammen om nogle af Struensee-tidens mest dramatiske optrin. Vi skal både høre om slottet og om dets kongelige beboere.

Slotsby uden slot tirsdag, den 10. februar kl. 11.00

Vi skal høre om Hørsholm by og sogn i 1800-tallet. Da Hirschholm Slot blev revet ned i 1810, forsvandt eksistensgrundlaget for Hørsholm by. Men indbyggerne fandt andre indtægtsmuligheder, og langsomt forandrede Hørsholm sig fra at være en stillestående provinsflække til en veldrevet forstadskommune. Vi kommer til at høre om livet i den lille by og dens omgivelser, blandt andet gennem øjenvidneskildringer og glimt fra den lokale avis.

Fart på Hørsholm – tirsdag, den 24. februar kl. 11.00

Denne gang handler det om Hørsholm i 1900-tallet: Da Kystbanen åbnede i 1897, var Hørsholm godt forberedt – klar til at udnytte mulighederne for at tiltrække velstående og driftige tilflyttere.

Hørsholm kom med på vognen i samfundets vækst, og villabebyggelsen bredte sig i kommunen på bekostning af de åbne marker. En ny bølge af vækst begyndte i 1950'erne og skabte i de følgende årtier det Hørsholm, vi kender i dag.

Villa-Grunde til Salg.

I Furesøens, 5 km fra Bangsund Stams og den smukke Furesøens Skov. Der er adgang til Elstet, fine Vand og skibstovt Lige Ved Strandens i Bangsund med tilhørende Strandst. Gårdsstue og Ingelstue med 11. Aar gamle Læderst. Der er adgang til fine, Vand og skibstovt Lige.

Ved Strandens med for Kalkbælt, brude Brudest. med et stort Landgrunde, udsørgende Isog og smukt beliggende ogsaa med Smukkeste Almindelig for Kalkbælt Høvedstals og 12 Hest Salgss meget billig, naar et smukt Aarst Lige.

Nærmere Oplysning sendes ved Besørgelse til
Grunnede M. Clausen.

Stor
København 1888

Johan Lassen
Bavaretskilt
Tømrerarbejde 1888
København 9

Stads- i Bygges 1888 - 11 og 1-1
Tømrer Værk 1888
Plætte og Overbygning
Høved, Parket, Kølæg
og Kirkegårde.

H. Lunding
Tømrerarbejde
1888 - 11 og 1-1

Alt Bygningsarbejde udføres.

Nyt fra museets arbejdsmark - Gamle kort – og en gravhøj i en villahave

Af museumsinspektør Ole Lass Jensen

Nyt fra museets arbejdsmark - Gamle kort – og en gravhøj i en villahave

Af museumsinspektør Ole Lass Jensen

Når museets arkæologer bliver spurgt, om der findes fortidsminder på f.eks. en kommende byggegrund, slår vi først op i den landsdækkende database ”Fund og Fortidsminder”. Databasen bygger på Nationalmuseets arkiv over danske fortidsminder og oldtidsfund, også kaldet sognebeskrivelsen. Udgangspunktet for sognebeskrivelsen var en systematisk landsdækkende herredsberejsning, som blev udført i årene fra 1873 til 1930, hvor lokaliteter og fund af arkæologisk interesse blev kortlagt og beskrevet. Siden er arkivet systematisk tilføjet nye oplysninger om fund og arkæologiske udgravninger. I dag er arkivet en elektronisk database under Kulturstyrelsen, som rummer oplysninger om mere end 160.000 fund og fortidsminder. Databasen rummer særligt mange oplysninger om gravhøje. Mange af gravhøjene er for længst sløjfede af landbrugsdrift eller byggeri, ja faktisk var det tilfældet for mange

høje allerede inden herredsberejsningen. Alligevel kom mange af de gravhøje, der var forsvundet tidligere i 1800-tallet, med i sognebeskrivelsen, fordi man også optog mundtlige og skriftlige efterretninger om sådanne fund.

Men det er langt fra alle de sløjfede gravhøje, man kan finde i ”Fund og Fortidsminder”. Skal man opspore dem, er der også en anden kilde: historiske kort. Det drejer sig bl.a. om kort fra udskiftningsstiden og om de ældste matrikelkort, ”Original 1-kortene”, fra starten af 1800-tallet. På disse kort er de dengang eksisterende gravhøje ofte angivet. En anden korttype, som kun dækker Sjælland, er Generalkvartermesterstabens kort fra 1820’erne. Disse militære kort er uforlignelige, når det gælder om at opspore forsvundne gravhøje. For gravhøjene var både vigtige som strategiske punkter eller pejlepunkter og som skjulesteder under militære operationer, og er derfor omhyggeligt angivet på kortene.

Museet gennemgår hvert år hundredvis af sager om lokalplaner og byggetilladelser. Da vi i sommer behandlede en sag om opførelse af et nyt hus i en stor villahave

Udsnit af Generalkvartermesterstabens kort opmålt 1827. - Gravhøjene er vist som små ”sole”. (Indeholder data fra Geodatastyrelsen, Topografiske kort).

Bakken, hvor gravhøjen har ligget, ses her under udgravning.

i Søllerød, var det netop oplysninger fra de gamle militære kort, der kom os til hjælp. På kortet var i lokalområdet aftegnet adskillige signaturer for gravhøje, der engang lå der, hvor der nu findes huse og haver. Der var godt nok ikke aftegnet en signatur i den aktuelle have, men en besigtigelse viste, at en af de aftegnede høje sandsynligvis havde ligget her, og ikke i en nabohave, sådan som kortet angav. Mistanken skyldtes, at en del af haven bestod af en lille, jævn bakke, der meget vel kunne være rester af en gravhøj, som var pløjet næsten væk, før området blev bebygget med villaer i starten af 1900-tallet.

Haven rummede altså muligvis rester af en gravhøj, som var beskyttet af museumsloven. Det betød, at de eventuelle rester af højen skulle undersøges arkæologisk, inden der kunne opføres et nyt hus på grunden. Det var naturligvis en uheldig situation for haveejeren, for det kunne gøre det svært at sælge grunden til byggeri. Heldigvis er museumsloven indrettet sådan, at små bygherrer så vidt muligt friholdes for uforholdsmæssigt store udgifter til en arkæologisk undersøgelse. Det betyder, at den indledende forundersøgelse skal betales af museet, når der, som her, er tale om en mindre forundersøgelse. Forundersøgelsen skal afklare, om der overhovedet findes et fortidsminde, og om det i givet fald er så væsentligt, at det skal udgraves. Hvis det kommer til en egentlig udgravning, er det som udgangspunkt bygherren, der skal afholde udgifterne, men når der er tale om et lille byggeri, har bygherren mulighed for at få tilskud af staten.

Det var med spænding, både fra arkæologernes og grundejerens side, at vi en solrig augustmorgen kørte en lille grave-

maskine ind i den smukke have. Grave-maskinen skrabede forsigtigt centimetertynde lag af den lille bakke, alt imens medlemmer af Hørsholm Arkæologiske Forening hjalp os med at afsøge den frilagte jord med metaldetektorer. Det skar i os alle, da den velholdte græsplæne lidt efter lidt blev forvandlet til søgerender og jordbunker, men hvad... der skulle jo bygges alligevel.

I formiddagens løb kunne vi konstatere, at der faktisk havde ligget en gravhøj på stedet. Der var ikke bevaret noget af selve den oprindelige høj, men midt på bakken fandt vi resterne af et stenbygget gravleje. Gravlejet blev undersøgt og udgravet i løbet af et par timer – uheldigvis fandt vi ingen gravgaver, som kunne datere gravhøjen. Til gengæld kunne grundejeren ånde lettet op. Nu kunne grunden sælges, uden at det havde kostet ejeren en krone – bortset fra en ødelagt græsplæne og en kande kaffe, som vi venligt blev trakteret med.

Du kan selv kigge med i den offentlige del af databasen "Fund og Fortidsminder" på internetadressen <http://www.kulturarv.dk/fundogfortidsminder/>. En række historiske kort er også tilgængelige via adressen <http://kmswww3.kms.dk/kortpaanettet/>.

Husk, at alle arrangementer kun er for medlemmer – med mindre andet står oplyst ved arrangementet.

Husk ved tilmelding skal du være logget på som medlem. Er der problemer skal du STRAKS skrive til ” kontakt@museums-foreningen.dk ”. - Hvis du har brug for vejledning til at komme ind under fanebladet ”For medlemmer”, bedes du sende en e-mail til kontakt@museums-foreningen.dk og oplys om dit telefonnummer samt hvornår vi kan træffe dig. Så vil du blive kontaktet – normalt i løbet af 1-2 dage.

Husk hjemmesiden, hvis du har besked til os om din deltagelse i et arrangement.

Bemærk venligst, at der nu er åbne for vores arrangementer for interesserede, der (endnu) ikke er medlemmer! Tilmeldingen for disse vil dog først blive åbnet godt 1 uge efter ovennævnte tilmeldingsdatoer, således at du som medlem kan få et forspring med tilmeldingen. Endvidere vil deltagelse være dyrere for ikke-medlemmer end for medlemmer.

Foråret 2015:

**Politigården i København
lørdag, den 28. februar, kl. 14-16**

Da København gik ind i det 20. århundrede, voksede både byen, administrationen og antallet af offentlig ansatte. En af de funktioner, der længe havde lidt under pladsmangel, var det kommunale politi. Det havde siden 1815 haft hovedkvarter på Nytorv i arkitekten C.F.Hansen's Råd- og Domhus, der også var fængselsbygning. På trods af 1849-grundlovens klart formulerede §76 om en adskillelse mellem retsplejen og forvaltningen var det først i 1917 at det lykkedes stats- og justitsminister C.Th.Zahle at få en ny retsplejelov vedtaget, og få måneder efter besluttede Borgerrepræsentationen at opføre en ny politigård som nabo til Glyptoteket på den skæve firkantede grund, som var opstået på den opfyldte tømmergrav.

Københavns Stadsarkitekt Hans Beck havde tegninger klar til et nyt politihovedkvarter allerede året efter, hvor han forestillede sig et nationalromantisk kompleks med et tårn foran en tilbagetrukket bygning med tilstødende kontorbygninger. – Men så brød en voldsom debat ud.

Både Akademisk Arkitektforening og Den Frie Arkitektforening, der hadede hinanden, var nu enige om at protestere. De ønskede både en anden placering af Politigården og en offentlig arkitektkonkurrence. Debatten endte med, at kommunen i maj 1918 bøjede sig så langt, at den bad arkitekten Hack Kampmann udarbejde et nyt projekt, men beliggenheden på den skæve firkant blev fastholdt.

Kampmann, der var professor ved Kunstakademiets Arkitektskole, havde bl.a. i 1901-06 stået for opførelsen af anden del af Glyptoteket. Til at hjælpe med løsningen af opgaven engagerede han flere yngre arkitekter, bl.a. sønnen Hans Jørgen Kampmann, Holger Jacobsen og nyklassicismens fremmeste repræsentant,

den 28-årige Aage Rafn, som kunstnerisk ansvarlig arkitekt.

Søndag den 30.marts 1924 blev Politigården indviet og havde kostet 11,32 mio. kr.
Deltagelse koster 60 kr. pr. person for medlemmer, tilmelding og betaling via foreningens web-side fra 26. januar 2015 kl 19,00.

Rytterskolen i Avderød lørdag, den 18. april, kl. 14.00-16.00

Museumsleder Niels Storgaard Simonsen vil vise os rundt på museet, der kort tid før påske åbner sin særudstilling for 2015. Udstillingen omfatter en lang række smukke kunstflisebilleder fra Humlebæk og Nivå Flisefabrikker, der lukkede i 1981. Udstillingen er etableret med lån fra private og offentlige samlinger. Derudover har museet netop åbnet en ny fast udstilling, med 2 temaer: Det ene tema omhandler Donse Krudtværk, hvis interessante og bevægede historie omfattede gode indtægter til dronningen på Hirschholm Slot, men også resulterede i mange ulykkelige skæbner, når værket gentagne gange sprang i luften. Udstillingen illustreres med en række tekster, billeder og genstande fra krudtværket, der lukkede i 1911.

Det andet tema er en interessant påvisning af kirkens meget store og aktive rolle i udviklingen af både den danske folkeskole samt det lokale folkestyre. Udstillingen er illustreret med mange tekster og dokumenter, billeder og relevante

genstande fra kirke, skole og sogneråd. De øvrige faste udstillinger omfatter en af hovedstadsområdet mest autentiske historiske skolestuer, en landbohistorisk udstilling samt museets vognport, hvor man bl.a. kan bese en brandsprøjte fra 1888, der engang har gjort tjeneste på Fredensborg Slot. Endvidere kan man se museets nyerhvervelse, en 80 år gammel brandbil fra Asminderød-Grønholt kommune.

Udover at vise os rundt i udstillingerne vil Niels også fortælle os om museets historie, idet bygningen er en næsten 300 år gammel rytterskole. Den har både været skole i 200 år for børnene i området, ligesom den var stedet, hvor Karlebo Sogneråd gennem mange år holdt sine møder.

Deltagelse koster 25 kr. pr. person for medlemmer; tilmelding og betaling via foreningens web-side fra 26. januar kl. 19:00

Teglværkerne omkring Hørsholm - tirsdag, den 5. maj, kl. 19.30

Foredrag efter generalforsamlingen v/
Jørgen Berthelsen

Mødested: Konfirmandstuen bag præstegården over for Museet.

Traditionen tro afsluttes generalforsamlingen med et foredrag; denne gang om de mange teglværker omkring Hørsholm holdt af specialisten på området, Jørgen Berthelsen. Vi vil høre om lerets vej fra grav til bygning, ikke alene lokalt men også til bygninger i København.

Altå endnu en god grund til at komme til Generalforsamlingen!

Bustur til Sorø og Sydsjælland med forsker ved det Kongelige Bibliotek, Steffen Heiberg - lørdag, den 13. juni kl. 9 -19:

Vi fortsætter busturen fra 2011 med et besøg i Sorø Klosterkirke og kongegrave-

ne - dernæst til Næstved, hvor vi besøger kirkerne Skt. Peder og Skt. Morten samt en vandring i byen for at se de gamle huse, først og fremmest Mogens Tuesens boder fra det sene 1400-tal, det gamle rådhus, Helligåndshuset, Apostelhuset mm. Næstved har mere senmiddelalder end nogen anden dansk by. Derefter besøger vi Gavnø, samt Herlufsholm, hvor vi skal se kirken med Birgitte Gøye og Herluf Trolles gravmæle og parken.

Prisen for deltagelse i årets bustur vil fremgå af omtalen på foreningens web-side, hvor tilmelding vil være mulig fra den 11. maj 2015 kl 19,00.

Efteråret 2015:

**Særrundvisning i Barokhaven bag
Frederiksborg slot**

1. september, kl. 18-20

v/ landskabsarkitekt, ph.d. Christine
Waage Rasmussen

**Københavns landbefæstning –
Gardershøjfortet i Jægersborg m.fl.**

1. oktober

**Rundvisning i Lyngby Kirke og Sdr
mølle**

1. november

På gensyn

Kommende arrangementer

Husk, at alle arrangementer kun er for medlemmer – med mindre andet står oplyst ved arrangementet.

Husk ved tilmelding skal du være logget på som medlem. Er der problemer skal du STRAKS skrive til ” kontakt@museums-foreningen.dk ”. - Hvis du har brug for vejledning til at komme ind under fanebladet ”For medlemmer”, bedes du sende en e-mail til kontakt@museums-foreningen.dk og oplys om dit telefonnummer samt hvornår vi kan træffe dig. Så vil du blive kontaktet – normalt i løbet af 1-2 dage.

Husk hjemmesiden, hvis du har besked til os om din deltagelse i et arrangement.

Bemærk venligst, at der nu er åbne for vores arrangementer for interesserede, der (endnu) ikke er medlemmer! Tilmeldingen for disse vil dog først blive åbnet godt 1 uge efter ovennævnte tilmeldingsdatoer, således at du som medlem kan få et forspring med tilmeldingen. Endvidere vil deltagelse være dyrere for ikke-medlemmer end for medlemmer.

**Gabriel Ash
trædrivhuse**

Botanica huset

**Julianas serier af
hobbydrivhuse**

**Yderligere oplysninger kontakt: Thorkild Gruelund
tlf.: 45 82 20 70**

C/O Bo Grønt Høsterkøb, Hørsholm Kongevej 35, 2970